

Multifondide töörühma koosoleku 19.02 protokoll

Osalejad: Ave Bremse (Maaeluvõrgustik), Toomas Armulik (Kalanduse teabekeskus), Olavi Petron (Maaeluministeerium), Endla Mitt (Piirivere Liider), Kristiina Tammets (Tartumaa Arendusselts), Valdek Haugas (Eesti Leader Liit), Taavi Kurvits (Maaeluministeerium), Mercedes Merimaa (Pärnu Lahe Partnerluskogu), Ede Teinbas (Lääne-Harju Koostöökogu), üle interneti Triin Kallas (Eesti Leader Liit), Ester Valdvee (Maaeluvõrgustik), Terje Aus (Saarte Koostöökogu).

1. Piirkondlike seminaride kokkuvõtted

Valdek: sügisel leppisime kokku, et mitte ainult ministeeriumid, ametnikud ja partnerid, vaid ka tegevusgrupid ja nende liikmed vajavad infot multifondide kohta. Seejärel on toimunud mitmeid piirkondlikke seminare. Saaremaa/Hiiumaa, Taevaskojas Kagu-Eesti, Kiviõlis Virumaa, Narva-Jõesuus Järvamaad ja Arenduskoda, Harjumaa. Tagasiside: eesmärgiks oli kutsuda kohale nii KOV ja sotsiaalpartnerite esindajad, aga anda infot ka tegevusgrupi liikmetele ja juhatuste liikmetele. Kõik olid ühiselt päri, et ressursi võiks maal rohkem olla. LEADER vahendeid on alati puudu. Seoses riigireformiga, maavalitsuste kaotamisega ja MAK uute ülesannete ja struktuuriga on segadus, missugune roll võiks kellelgi uuel perioodil olla. Jäi silma, et kõikidel, ka KOV esindajatel, ei ole selge LEADER olemus. Kõik tegevusgrupid peavad endale otsa vaatama – kas ka neil endil on oma liikmete ja juhatuste seas teavitustöö tegemata.

Olavi: sügisest alates toimunud teavitustöö on tegelikult ka ministeeriumi sees LEADER teadlikkust tõstnud. Lisaks valdade juhtidele tuleb suhelda ka KOV volikogudega. Arvab, et tasuks rääkida rohkem LEADER lähenemisest teiste fondide puhul ja vähem multifondidest. MAKidega suheldes peab leidma rohkem ühisosa ja vähem vastanduma. Saku seminari oluline töövõit oli dialoogi alustamine SoM-iga. Võiks olla veel paar piirkondlikku seminari Pärnu/Lääne/Mulgimaal ja Tartu-Jõgevamaal.

Ave: iga arutelu oli natuke erinev ja andis teistsuguse rakursi. LEADERit on keeruline selgitada, ja selle motivatsiooni. Toetab Olavit, et aruteludes tuleks rõhuda meetodi tugevustele, mis töötab teatud probleemide puhul ja niššides. Tuua välja 1-2 lihtsat näidet. Siduda LEADERit kaasava eelarvega.

Kristiina, **kokkuvõtte teemapunktist: teavitamine, teavitamine, teavitamine. Tegevusgrupid peaksid viima teemat oma KOVide volikogudesse, omavalitsusliitudesse. Olla kohal erinevate uue perioodi dokumentide ettevalmistamisel.**

2. Kohtumised ministeeriumides ja Riigikogi komisjonidega, fraktsioonidega

Triin: kohtumised fraktsioonidega on olnud pigem pealiskaudsed. Sõnades justkui toetavad, aga teadlikkus on madal. Tulemuslikkus pigem tagasihoidlik. Kohtumised ministeeriumites on olnud olulisemad. Kohtutud on spetsialistidega ja asekantsleritega, eesmärk oleks saada kolme ministeeriumi kantslerid ühe laua taha. Ka erinevatesse strateegiatesse, KODAR, Eesti 2035 jne on saanud LEADERi sisse kirjutada.

Valdek: kohtumine SoMiga oli edukas. Ministeerium tõdes, et on sel perioodil läinud liiga tsentraalseks ja otsivad taas kogukonna tasandit. On jäänud raha kasutamata osades meetmetes. Toodi välja ka mõned valdkonnad, kus nad näevad, et LEADER võiks töötada, nt pikaajaline hooldus, äärealade elanike liikumisvõimalused. Teevad oma maja sees analüüsi ja soovivad märtsi alguses uuesti kohtuda. (Näited: Kuusiku hooldekodu, Haiba lastekodu, Lootuse küla rehabilitatsioonikeskus, mis on piirkondadeülesed, ja neid ei saa lahendada omavalitsuste taotlusvoorude kaudu). Hea oleks, kui ka MeM oleks järgmisel kohtumisel kohal.

Kohtutud on ka MKM Kaupo Reedega. Homme 20.02 kohtumine MAK võrgustiku esindajatega. MAKid on seotud MKM-ga, mis ostab neilt teenust. Lisarahastuse saavad omavalitsustelt. MAKidesse jõuab omavalitsusliitude kaudu sisse poliitiline tahe. 20.02 kohtumine RMin Priidu Ristkokiga. Head koostöösuhted on Magnus Urbiga.

Kristiina: Kuhu edasistes aruteludes fookus seada? Sõnum, mida kommunikeerime – mida saab LEADER meetodil ära teha. Kaardistada ära partnerite vajadused, pakkuda välja lahendus, mida meie saame teha. Olavi: aasta prioriteet on ka kalandusvõrgustikuga ühise meele saavutamine.

Toomas Armulik: palju räägitakse sotsiaalteemadest. Juba praegu kasutatakse palju kalandusfondi vahendeid mitmekesistamiseks - külaplats, pood, kohvik jne. Kalandussektori hirm multifondide puhul on see, et kalandusfondi kalandustegevused saavad veel rohkem lõhustatud.

Olavi: kindlasti ei tähenda multifondid seda, et kalandusfondi raha võetakse muudeks tegevusteks. Multifondide lähenemine võimaldab tõhustada koostööd, teavitustegevusi, administratiivkulusid. **Multifondide asemel võiks rääkida LEADER meetodi laiendamisest Sotsiaal- ja Regionaalfondile.**

Kristiina: **multifondide arutelu eesmärk Eestis ei ole maa- ja kalaliidri ühendamine, vaid Sotsiaalfondi ja Regionaalfondi vahendite toomine kohapealsele tasandile.**

3. Info kõnelustest uue programperioidi kohta Euroopa tasandil ja teistes liikmesriikides

Ühise põllumajanduspoliitika uue perioodi LEADER allgrupi kohtumisel osalesid Kristiina, Ave, Taavi.

Kristiina: Uuel perioodil põllumajandusfondi vahendite vähenemine ca 5%, II sambal ca 15%. Reegleid ei sea niivõrd enam EL, vaid riigid. Tähelepanu pööratakse aruandluse asemel rohkem indikaatoritele. LEADERi üks oluline roll võiks olla horisontaalne koostöö. Multifondide puhul tuleb luua ühine seirekomitee. LEADERi rakendamiseks saab kasutada ühissätete reeglistikku. Olavi: kui reeglid kaovad ära, tulevad asemele juhised. Tuleb väga hoolikalt mõelda oma eesmärgid läbi, lubada ka eksimisvõimalust. Silmas pidada, et LEADERi tugevus ongi piirkondade erinevustega arvestamine, nt Harjumaal ei ole prioriteet töökohtade loomine, vaid nt lastehoiukohtade loomine.

Eesti on rahvusvaheliste koostööprojektide arvult Euroopas teisel kohal. Enim koostööpartnereid Soome, Läti, Saksamaa, Austriaga. Ede kiitis, et ministeerium ja määrus võimaldavad Eestis väga lihtsalt koostööprojekte algatada, reeglid on mõistlikud. Kristiina toetab, siin on otsustusõigus antud kohalikele tegevusgruppidele ja see töötab.

ELARDil peaks sügiseks valmima kaks uuringut:

- 1) Regionaal- ja sotsiaalfondi LEADER lähenemise heade praktikate uuring
- 2) Lihtsustatud kulude süsteemide uuring

Kristiina tõi uudiseid naabritelt: Soome juba valmistab uue perioodi määrust ette ja tahavad startida 2021 uue perioodi rahadega. Maaeluministeerium on eestvedaja, peavad läbirääkimisi teiste ministeeriumidega. Lätis veab läbirääkimisi Läti Rural Forum, Põllumajandusfondist peaks olema jätkuvalt ca 5%, lisaks peaks tulema CLLD-sse 60-80 milj regionaalfondist, juhtfondiks jääb Põllumajandusfond, Sotsiaalfondist mobiilsuse ja kutsehariduse teemad. Leedu umbes samas arengujärgus kus Eesti. Austrias on plaanis Tirooli pilooti rakendada kogu riigile. Ka Saksamaa on tõdenud, et Põllumajandusfondi vähenemise tõttu võetakse ilmselt LEADER meetod kasutusele ka teiste fondide puhul. Rootsis juba praegu kõik fondid kõikides piirkondades kasutusel.

Kui palju võiks uuel perioodil LEADER meetodil vahendeid jagada? Arvestades, et umbes pooled esitatud projektidest ei saa rahastust ja suur osa ei esitagi taotlust, sest ei sobi meetmesse, on hinnanguline suurusjärg ca 200 miljonit eurot järgmiseks perioodiks.

Ave: Soome, Eesti ja Rootsi maaeluvõrgustikud planeerivad uue perioodi ühisüritust (Helsingis), kus osaleksid kõikide riikide võrgustikud ja erinevaid fonde haldavad ministeeriumid.

4. Töögrupi tegevuste kavandamine

- korraldada kaks piirkondlikku arutelupäeva: Tartu ja Pärnu
- jätkata kohtumisi ministeeriumide ja partneritega, osalemist erinevate arengukavade väljatöötamisel

- **Maaeluministeriumis esmalt vaja välja töötada prioriteetid, seejärel protsendid ja summad ja määrus. Tahavad anda vabaduse ise tegevusgruppe moodustada ja suurusi, ülesehitust jne otsustada. Ootavad tegevusgruppide ettepanekuid. Ilmselt tuleb siiski konkurss tegevusgruppidele. 2021 alguseks peaks tegevusgrupid olema valitud. 2020 peaks valmima määrus. 2019 lõpuks peaks olema piirkonnad teada**
- **Ministerium saadab tegevusgruppidele oma ajakava**
- **Toomas kutsub kokku kalandusvõrgustiku, kutsub Olavi sinna rääkima**
- **Töörühma kohtumised vajaduspõhised, aga kindlasti kevadel veel üks (ühildada LEADER infopäevaga 21-22 mai?)**
- **Info tegevusgruppidele, et teeksid teavitustööd kohalikult tasandil – volikogudes ja omavalitsusliitudes**

Protokollis Ede Teinbas